

Программы селекции пород.

В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник, М.Я. Ефименко, Ю.П. Полупан, А.П. Кругляк

Изложены основные принципы программ селекции украинских красно-пестрой, чёрно-пестрой и красной молочных пород крупного рогатого скота при поэтапной их реализации на общепородном уровне с перспективой до 2012 г.

Programs of breeds selection.

V. Burkat, Yu. Melnik, M. Yefimenko, Yu. Polupan, A. Krugljak

Main principles of selection of the Ukrainian Red-and-White, Black-and-White and Red Dairy breeds of cattle are stated with its stage-by-stage realization on the all-breed level with prospect till 2012.

УДК 636.22/28.082.4

М.І. БАЩЕНКО, Л.М. ХМЕЛЬНИЧИЙ

Черкаський інститут агропромислового виробництва УААН

ТРИВАЛІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Наведено показники тривалості господарського використання корів української червоно-рябої молочної породи залежно від умовної кровності за голштинами у межах базових господарств.

Ефективність селекції молочної худоби великою мірою залежить від тривалості господарського використання корів. У цьому аспекті важливо з'ясувати, чи є ця ознака генетично зумовленою властивістю тварин. Результати досліджень, викладені в роботах багатьох авторів [2, 4, 6—9], якраз свідчать про спадкову зумовленість продуктивного довголіття чорно-рябої худоби. Згідно з їхніми спостереженнями, тривалість господарського використання помісних тварин, отриманих у результаті різних варіантів схрещування чорно-рябих корів з голштинськими плідниками, помітно зменшується із збільшенням умовної кровності за голштинською породою. Про статистично вірогідний вплив генотипу на тривалість господарського використання свідчать також результати досліджень корів червоних порід [5]. Щодо можливого впливу повідомляється у роботах з досліджень української червоно-рябої молочної породи [1, 3].

Матеріали і методи досліджень. Матеріалом досліджень слугували тварини української червоно-рябої молочної породи шести провідних базових господарств з її розведення. Ретроспективний аналіз проводили за даними племінної картки корови. Тварин було поділено на три групи за умовною кровністю голштина, відповідно: I група — кровність становить менше 50%, II — кровність 50% і III група — кровність понад 50%. *Мета досліджень* — визначення тривалості господарського використання тварин залежно від походження.

Результати досліджень. Аналіз показників, наведених у таблиці, висвітлює тенденцію скорочення тривалості використання корів української червоно-рябої молочної породи при збільшенні умовної кровності за голштинською породою. Найвища тривалість господарського використання спостерігалась у тварин з часткою спадковості голштина менше 50%, яка коливалася у межах господарств від 3,2 до 5 лактацій, за єдиним винятком групи одногенотипних тварин із стада ПЗ ВАТ "Старий Коврай", у яких цей показник становив лише 2,4 лактації. А загалом у масиві породи помісні тварини цієї групи використовувались у господарствах у середньому 3,8 лактації.

Користуючись даними таблиці, можна проаналізувати зміни скорочення лактацій унаслідок збільшення частки крові поліпшувальної породи. Як видно із наведеного матеріалу, у тварин II групи тривалість господарського використання в межах підконтрольних господарств знизилась на 0,5—0,7 лактації порівняно з I групою і становить 2,7—4,3 лактації, а у всіх господарствах — 3,0 лактації.

У висококровних голштинізованих корів III групи рівень тривалості господарського використання в окремих стадах помітно знизився. Найнижчий рівень — 1,9 лактації — спостерігався у тварин племзаводу "Старий Коврай", а найвищий — 3,5 лактації — у корів племзаводу ДГ "Христинівське". У загальному в господарствах тривалість господарського використання тварин III групи становила 2,4, а у породі — 2,8 лактації. Найбільша кількість корів вибуває із стада упродовж перших трьох лактацій, що становить 69,7—78,8% загального поголів'я вибулих корів майже усіх підконтрольних господарств, за винятком ПЗ ДГ "Христинівське", у якому цей показник становить лише 47,9%.

Висновки. Результати досліджень дають змогу стверджувати, що частка умовної кровності голштинської породи впливає на тривалість господарського використання корів української червоно-рябої молочної породи. Із збільшенням частки спадковості голштина у генотипі худоби термін її господарського використання скорочується.

**Тривалість господарського використання корів
української червоно-рябої молочної породи**

Господарство	Група тварин	Вибуло тварин по завершенні лактації						Всього вибуло, гол.	Тривалість використан- ня, лактації
		I		II		III			
		гол.	%	гол.	%	гол.	%		
ПЗ ТОВ	I	7	5,1	1	0,7	5	3,6	138	5,0
"Промінь"	II	58	28,3	35	17,1	54	26,3	205	2,7
Черкаського району	III	205	44,3	129	27,9	68	14,7	463	2,0
Вибуло у стаді		270	33,5	165	20,5	127	15,7	806	2,7
ПЗ ВАТ									
"Старий Коврай"	I	6	26,1	9	39,1	2	8,7	23	2,4
Чорнобаївського району	II	44	17,2	61	23,8	64	25	256	3,0
	III	103	48,3	53	24,9	33	15,5	213	1,9
Вибуло у стаді		153	31,1	123	25	99	20,1	492	2,5
ПЗ ДГ									
"Христинівське"	I	1	4,5	2	9,1	2	9,1	22	4,8
Христинівського району	II	1	1,2	7	8,4	15	18,1	83	4,3
	III	21	7,6	69	24,9	65	23,5	277	3,5
Вибуло у стаді		23	6,0	78	20,4	82	21,5	382	3,8
ПР ПСП									
"Нива"	I	17	15,2	22	19,6	37	33,0	112	3,0
Чорнобаївського району	II	56	23,2	51	21,2	68	28,2	241	2,7
	III	161	32,3	143	28,6	117	23,4	499	2,3
Вибуло у стаді		234	27,5	216	25,3	222	26,0	852	2,5
ПЗ СТОВ									
"Маяк"	I	16	30,2	7	13,2	7	13,2	53	3,2
Шполянського району	II	83	28,5	44	15,1	50	17,2	291	3,2
	III	59	37,8	38	24,3	25	16,0	156	2,4
Вибуло у стаді		158	31,6	89	17,8	82	16,9	500	2,9
ДПЗ									
"Матусівський"	I	17	33,3	8	15,7	4	7,8	51	3,4
Шполянського району	II	94	34,7	55	20,2	32	11,8	271	2,9
	III	58	25,8	36	22,2	27	16,7	162	2,7
Вибуло у стаді		169	34,4	99	20,4	63	13,0	484	2,9
Всього у господарствах	I	64	16,0	49	12,2	57	14,2	399	3,8
	II	336	24,9	253	18,8	283	21,0	1347	3,0
	III	607	34,3	468	26,4	335	18,9	1770	2,4
Всього у породі		1007	28,6	770	21,9	675	19,2	3516	2,8

1. *Гавриленко Г.М.* Тривалість господарського використання корів української червоно-рябої молочної породи // Проблеми розвитку тваринництва: Міжвід. темат. зб. наук. пр.— 2000. — Вип. 2. — С. 44—46.

2. *Єфіменко М.Я.* Методи створення і перспективи селекції чорно-рябої породи // *Наук. - вироб. бюл. "Селекція"*. — 1995. — № 2. — С. 60—63.

3. *Косов М.О.* Використання продуктивного довголіття корів української червоно-рябої породи // Проблеми розвитку тваринництва: Міжвід. темат. зб. наук. пр.— 2000. — Вип. 2. — С. 63—65.

4. *Кот М.М., Хороших В.Т., Черкасов А.Н.* Что нужно знать при разведении голштинизированного черно-пестрого скота // *Зоотехния*. — 1991. — № 10. — С. 2—5.

5. *Пешук-Тоніха Л.В.* Методи селекційно-генетичного удосконалення червоної степової породи при чистопородному розведенні та схрещуванні: Автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук. — К., 1992. — 35 с.

6. *Погребняк В.А.* Продуктивное долголетие коров черно-пестрой породы под влиянием кровности по голштинской породе // *Сельскохозяйственная биология*. — 1998. — № 6. — С. 21—24.

7. *Полупан Ю.П., Семенко О.В., Кобельська Г.Г.* Селекція корів за тривалістю господарського використання та довічною продуктивністю при консолідації української чорно-рябої молочної породи // *Розведення і генетика тварин*. — 1999. — Вип. 31—32. — С. 202—203.

8. *Рудик І.А., Поліжжак І.М.* Результати голштинізації чорно-рябої худоби // *Молочно-м'ясне скотарство*. — 1993. — Вип. 83. — С. 39—42.

9. *Рудик І.А., Ставецька Р.В.* Селекція молочної худоби за тривалістю продуктивного використання // *Вісн. Білоцерк. держ. аграр. ун-ту*. — 1999. — Вип. 8. — Ч. 2. — С. 163—167.

Продолжительность хозяйственного использования коров украинской красно-пестрой молочной породы.

М.И. Башченко, Л.М. Хмельничий

Приведены показатели продолжительности хозяйственного использования коров украинской красно-пестрой молочной породы в зависимости от условной кровности по голштинам в пределах базовых хозяйств.

The duration of husbandry usage of the cows Ukrainian i red and white dairy. The Cherkassy Institute of tne Agroindustrial Production of the USSA.

M. Bashchenko, L. Khmelnychi

The investigation results of husbandry usage of the cows Ukrainian red and white dairy breed in dependng on blended interitance Holstein breed within the limits of base dairy husbandry.